

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 sierpnia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w Ł. powołując się na przepis art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1340) odmówił Z. J. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji organ, wskazał, że ubezpieczony nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat, nadto przed dniem 1.01.1999 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 niniejszej ustawy lub art.32 i art.33 ustawy emerytalnej, po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust.1 i 3 niniejszej ustawy.

Zakład nie uwzględnił do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze okresów zatrudnienia:

- od 4 listopada 1980 roku do 31 marca 1991 roku, ponieważ ubezpieczony wykonywał prace równocześnie na dwóch różnych stanowiskach w obrębie dwóch różnych działów zarządzenia resortowego. Do prac w warunkach szczególnych można uwzględnić okresy pracy na dwóch różnych stanowiskach określonych w zarządzeniu resortowym w obrębie tylko tego samego działu, lecz pod różnymi pozycjami oraz okresy wykonywania pracy na stanowisku, którego nazwa składa się z nazw dwóch stanowisk pracy, a każde stanowisko jest wymienione odrębnie w wykazie resortowym w tym samym dziale, lecz pod inną pozycją. Brak jest zatem możliwości zaliczenia w/w okresu jako pracy w warunkach szczególnych, gdyż praca ta nie była wykonywana na stanowiskach w obrębie jednego działu zarządzenia resortowego, czyli na każdym z wymienionych stanowisk ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach, uprawniającym do ubiegania się o emeryturę w obniżonym wieku,

- od 30 stycznia 1992 roku do 31 maja 2015 roku, ponieważ świadectwo pracy z 1 czerwca 2015 roku jest kserokopią, która nie stanowi środka dowodowego. Dokumenty niezbędne do ustalenia emerytury pomostowej oraz obliczenia jej wysokości należy przedłożyć w oryginale, można przedłożyć poświadczony za zgodność z oryginałem przez upoważnione podmioty, kserokopie oryginalnych dokumentów. Ponadto pracodawca nie potwierdza, że w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 maja 2015 roku ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych, ponieważ nie zgłosił do ZUS na drukach (...).

Za okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach od 1 stycznia 2009 roku zgodnie z art.38 ustawy pomostowej płatnik składek zobowiązany jest złożyć druki (...) do 31 marca danego roku kalendarzowego za poprzedni rok. W przypadku wystąpienia z wnioskiem o przyznanie emerytury pomostowej, zgłoszenie danych o pracy w szczególnych warunkach w danym roku kalendarzowym, płatnik składek przekazuje do Zakładu w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia wniosku.

Zakład poinformował, że w dokumentach widnieją rozbieżności w okresie zatrudnienia w (...) S.A., tj. w dokumentach złożonych do ustalenia kapitału początkowego okres pracy zaczyna się od 3 lutego 1992 roku, a w kserokopii świadectwa pracy od 30 stycznia 1992 roku.

(decyzja k. 8 – 8 verte akt ZUS)

Z. J. odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wnioskodawca wskazał, że pracował w warunkach szczególnych od dnia 3 lutego 1992 roku do dnia 31 maja 2015 roku w Wytwórni (...) S.A. na stanowisku mistrza (...) (prace wymienione w wykazie A dział XIV poz.24, poz.1) oraz od 4 listopada 1980 roku do 31 marca 1991 roku w Zakładach (...) (następnie Zakłady (...)) na stanowisku mistrza wydziału teksturowni.

(odwołanie k. 3 - 7)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie k. 15-16)

W piśmie z dnia 29 grudnia 2022 roku pełnomocnika wnioskodawcy wskazała, że odwołujący wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A, Dział XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze:

- od 4 listopada 1980 roku do 31 marca 1991 roku,

- 3 lutego 1992 roku do 31 grudnia 2008 roku,

- od 1 stycznia 2009 roku do 31 maja 2015 roku – w ocenie wnioskodawcy prace te można zakwalifikować jako prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego (pkt 14 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych).

(pismo – k.20)

Na terminie rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku z dnia 22 maja 2023 r. strony podtrzymały swoje stanowisko w sprawie. Pełnomocnik odwołującego wskazała, że wnioskodawca po dniu 1 stycznia 2009 roku wykonywał prace określone w pkt.14 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

(oświadczenia pełnomocników stron 00:01:07 – 00:03:15 e – protokół rozprawy z dnia 22.05.23r., płyta CD k. 125)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił, co następuje:

Z. J. urodził się w dniu (...)

(okoliczności bezsporne)

W okresie od dnia 4 listopada 1980 roku do dnia 31 marca 1991 roku był zatrudniony w Zakładach (...) (następnie Zakłady (...)) w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład pracy wystawił świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazał, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia od dnia 4 listopada 1980 roku do dnia 31 marca 1991 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał: dozór techniczny na oddziale, w którym jako podstawowe wykonywane są prace na stanowisku mistrza wydziału teksturowni, wymienione w wykazie A, dziale XIV/ VII, poz. 24 i 1/32 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. W świadectwie pracy z dnia 29 czerwca 1991 roku pracodawca wskazał, że w powyższym okresie odwołujący był zatrudniony na stanowisku Mistrza Wydziału Produkcji Przędzy.

(świadectwo pracy – k.3 i świadectwo pracy w warunkach szczególnych – k.3 i 4 plik II akt ZUS)

Wnioskodawca został początkowo zatrudniony na stanowisku ślusarza w D. Mechanicznym, od 1 kwietnia 1984 roku otrzymał angaż na stanowisko ślusarza remontowego, od 1 lipca 1985 roku na stanowisko ślusarza szlifierza. Z dniem 15 maja 1986 roku powierzono mu obowiązki mistrza w Wydziale T., natomiast od dnia 23 kwietnia 1990 roku wykonywał obowiązki kierownika Magazynu (...).

(kserokopia dokumentacji osobowej – k.86-110)

Wydział teksturowni to wydział, w którym uszlachetniano przędzę. Na sali znajdowało się od 20 do 30 maszyn, były 4 sale, osoby obsługujące maszyny były zatrudnione na stanowisku teksturowarek. Praca odbywała się w systemie ciągłym zmianowym, na każde zmianie pracował mistrz oraz kierownik zmiany. W okresie zatrudnienia na stanowisku ślusarza, wnioskodawca zajmował się nastawianiem maszyn. Do obowiązków wnioskodawcy jako mistrza należał

demontaż wrzecionek przy maszynach, ich regeneracja. Ponadto przydzielał pracę, wypełniał karty pracy, sprawdzał maszyny. Czynności wykonywał na hali produkcyjnej, na hali było biuro, przy którym zajmował się wypełnianiem dokumentacji.

(zeznania wnioskodawcy 00:27:19 – 00:36:01 płyta CD k.125 w zw. z 00:01:44 -00:21:41 płyta CD k.40)

W okresie od dnia 3 lutego 1992 roku do dnia 31 maja 2015 roku Z. J. był zatrudniony w Wytwórni (...) S.A. na stanowisku mistrza (...). W świadectwie pracy z dnia 6 marca 2023 roku zakład pracy w pkt. 4 ust. 8 wskazał, że odwołujący wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w okresie od dnia 3 lutego 1992 roku do dnia 31 maja 2015 roku – kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz.24 pkt.1.

(świadectwo pracy w dokumentacji osobowo – płacowej – k.117)

Wytwórnia (...) S.A zajmowała się produkcją nadbudowy do wozów dla gospodarki komunalnej – wozów zajmujących się wywozem śmieci, nieczystości. Zakład otrzymywał gotowe podwozia z różnych firm i dokonywał nadbudowy. Do produkcji używano głównie blachy. Wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia w tym zakładzie pracował jako mistrz Wydziału Ślusarsko – Montażowego. Odwołujący nadzorował na hali produkcyjnej elektryków, hydraulików, kowali, piaskarzy, spawaczy, ślusarzy, lakierników. Do obowiązków mistrza należało przydzielenie pracy, sprawdzenie pracowników. Na hali znajdowały się substancje niebezpieczne, tj. benzyna, lakiery ekstrakcyjne, oksydowe, rozpuszczalniki i utwardzacze do lakierów, butle z tlenem, acetylenem. Na hali znajdowała się lakiernia – jako osobne pomieszczenie – wszystko było przesiąknięte materiałem łatwopalnym.

(zeznania wnioskodawcy 00:27:19 – 00:36:01 płyta CD k.125 w zw. z 00:01:44 -00:21:41 płyta CD k.40; zeznania świadka B. M. – 00:03:15-00:27:11 – płyta CD k.125)

Wnioskodawca udowodnił posiadanie łącznie ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

(okoliczność bezsporna)

W dniu 11 lipca 2023 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

(wniosek k. 1-4 akt ZUS)

Zaskarżoną decyzją z dnia 10 sierpnia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w Ł. odmówił Z. J. prawa do emerytury pomostowej.

(decyzja k. 8 – 8 verte akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów, zarówno w postaci dokumentów załączonych do akt ZUS, jak i w toku niniejszego postępowania” obejmujących dokumentację osobowo – płacową ze spornych okresów zatrudnienia. Sąd uwzględnił generalnie osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań wnioskodawcy oraz świadka B. M. pracującym ze skarżącym w Wytwórni (...) S.A.

Świadek, jako osoba z długim stażem pracy i pamiętający osobę wnioskodawcy, posiadał dokładną wiedzę na temat faktycznie realizowanych przez wnioskodawcę obowiązków pracowniczych w spornym okresie zatrudnienia w Wytwórni (...) S.A. Zeznania świadka są jasne, relatywnie dokładne i wewnętrznie spójne. Korespondują przy tym z zeznaniami wnioskodawcy, tworząc razem spójny obraz charakteru pracy świadczonej przez wnioskodawcę. Ponadto świadek nie ma żadnego interesu w tym, aby zeznawać na korzyść ubezpieczonego, gdyż jest dla niego osobą obcą. Stanowi tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd nie dał wiary tylko zeznaniom wnioskodawcy, że do końca okresu zatrudnienia w Zakładach (...) pracował jako mistrz wydziału teksturowni, gdyż z dokumentacji osobowej wynika, że od dnia

23 kwietnia 1990 roku wykonywał obowiązki kierownika Magazynu (...).

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych oraz przeprowadzonej oceny dowodów, należy uznać, że odwołanie Z. J. nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 roku (w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania zaskarżonej decyzji – tj. Dz. U. z 2023 roku, poz. 164), prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;

2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;

3)osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

4)ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5)przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

6)po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W myśl art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2)spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i art. 5-12;

3)w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

A zatem stosownie do powołanego przepisu, prawo do emerytury pomostowej może nabyć również osoba, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, jednakże w dniu wejścia w życie ustawy miała okres wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze **z tym, że praca ta musi być pracą w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu nowych przepisów tj. art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych** (vide min. wyrok SA w Lublinie z 13.03.2014 r., III AUa 1531/13, opubl. LEX nr 1441422, wyrok SA w Katowicach z 27.02.2014 r., III AUa 1045/13, opubl. LEX 1439028, wyrok SA w Szczecinie z 14.01.2014 r. III AUa 577/13, opubl. LEX 1441543, wyrok SA w Białymstoku z 09.01.2014 r., III AUa 705/13, LEX 1415788, wyrok SN z 04.12.2013 r. II UK 159/13, opubl. LEX nr 1405231, wyrok SA w Gdańsku z 07.11.2013 r., III AUa 343/13).

W myśl art. 3 ust. 1 ustawy pomostowej prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami

wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Według ust. 3 cytowanego przepisu prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, że wnioskodawca Z. J. spełnia przesłanki ustawowe, co do daty urodzenia (po dniu 31 grudnia 1948 r.), wieku, rozwiązania umowy o pracę, lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W ocenie Sądu wnioskodawca nie spełnia jednak warunku co do posiadania okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, bądź wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tejże ustawy.

W okresie od dnia 4 listopada 1980 roku do dnia 31 marca 1991 roku był zatrudniony w Zakładach (...) (następnie Zakłady (...)) w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład pracy wystawił świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazał, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia od dnia 4 listopada 1980 roku do dnia 31 marca 1991 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał :dozór techniczny na oddziale, w którym jako podstawowe wykonywane są prace na stanowisku mistrza wydziału teksturowni, wymienione w wykazie A, dziale XIV/ VII, poz. 24 i 1/32 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. Wnioskodawca został początkowo zatrudniony na stanowisku ślusarza w D. Mechanicznym, od 1 kwietnia 1984 roku otrzymał angaż na stanowisko ślusarza remontowego, od 1 lipca 1985 roku na stanowisko ślusarza szlifierza. Z dniem 15 maja 1986 roku powierzono mu obowiązki mistrza w Wydziale T., natomiast od dnia 23 kwietnia 1990 roku wykonywał obowiązki kierownika Magazynu (...). Wydział teksturowni to wydział, w którym uszlachetniano przędzę. Na sali znajdowało się od 20 do 30 maszyn, były 4 sale, osoby obsługujące maszyny były zatrudnione na stanowisku teksturowarek. Praca odbywała się w systemie ciągłym zmianowym, na każde zmianie pracował mistrz oraz kierownik zmiany. W okresie zatrudnienia na stanowisku ślusarza, wnioskodawca zajmował się nastawianiem maszyn. Do obowiązków wnioskodawcy jako mistrza należał demontaż wrzecionek przy maszynach, ich regeneracja. Ponadto przydzielał pracę, wypełniał karty pracy, sprawdzał maszyny. Czynności wykonywał na hali produkcyjnej, na hali było biuro, przy którym zajmował się wypełnianiem dokumentacji.

Natomiast w okresie od dnia 3 lutego 1992 roku do dnia 31 maja 2015 roku Z. J. był zatrudniony w Wytwórni (...) S.A. na stanowisku mistrza (...). W świadectwie pracy z dnia 6 marca 2023 roku zakład pracy w pkt. 4 ust. 8 wskazał, że odwołujący wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w okresie od dnia 3 lutego 1992 roku do dnia 31 maja 2015 roku – kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz.24 pkt.1. Wytwórni (...) S.A zajmowała się produkcją nadbudowy do wozów dla gospodarki komunalnej – wozów zajmujących się wywozem śmieci, nieczystości. Zakład otrzymywał gotowe podwozia z różnych firm i dokonywał nadbudowy. Do produkcji używano głównie blachy. Wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia w tym zakładzie pracował jako mistrz Wydziału Ślusarsko – Montażowego. Odwołujący nadzorował na hali produkcyjnej elektryków, hydraulików, kowali, piaskarzy, spawaczy, ślusarzy, lakierników. Do obowiązków mistrza należało przydzielenie pracy, sprawdzenie pracowników. Na hali znajdowały się substancje niebezpieczne, tj. benzyna, lakiery ekstrakcyjne, oksydowe, rozpuszczalniki i utwardzacze do lakierów, butle z tlenem, acetylenem. Na hali znajdowała się lakiernia – jako osobne pomieszczenie – wszystko było przesiąknięte materiałem łatwopalnym

Podkreślić jednak należy, że prace te nie stanowią pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu nowych przepisów, to jest art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 tej ustawy).

Prace we wskazanym wyżej charakterze nie zostały ujęte ani w załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych jako prace na stanowiskach w szczególnych warunkach ani w załączniku nr 2 do ustawy jako prace na stanowiskach w szczególnym charakterze.

W piśmie z dnia 29 grudnia 2022 roku pełnomocnik wnioskodawcy wskazała, że odwołujący wykonywał prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A, Dział XIV poz.24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze:

- od 4 listopada 1980 roku do 31 marca 1991 roku,

- 3 lutego 1992 roku do 31 grudnia 2008 roku,

- od 1 stycznia 2009 roku do 31 maja 2015 roku – w ocenie wnioskodawcy prace te można zakwalifikować jako prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego (pkt 14 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych).

Ustawa o emeryturach pomostowych nie definiuje pojęć „procesów technicznych” i „technologicznych”, „poważnej awarii” czy „bezpieczeństwa publicznego”. W orzecznictwie sądów powszechnych (np. wyroki wyrok Sądu Okręgowego w S. z 28 lutego 2018 r., VI U 1664/17, LEX nr 2463739; wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z 16 listopada 2016 r., VIII U 1018/16, LEX nr 2189081) ukształtowała się linia orzecznicza, zgodnie z którą wskazówek co do 6 wykładni pojęcia „Prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego” należy szukać w poradniku do ustawy o emeryturach pomostowych zatytułowanego „Zasady kwalifikacji prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze” z dnia 10 czerwca 2009r. ((...) (...) poradnik.pdf). Wynika z niego, że prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi stwarzać awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego, to prace wykonywane przez osoby zatrudnione na stanowiskach, na których prace wykonywane są przy instalacjach technologicznych lub obiektach technicznych, na których awaria techniczna w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej (Dz.U. Nr 62, poz. 558 ze zm.) może spowodować poważne skutki, równoważne skutkom poważnych awarii, określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2003 r. Nr 5, poz. 58) i które nie są zaliczone do kategorii dużego lub zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 10 października 2013 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 1479). Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia

18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej (Dz.U. Nr 62, poz. 558 ze zm.) awarią techniczną jest gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych, powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości. Stosownie zaś do § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do głównego inspektora ochrony środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 5, poz. 58), poważne awarie to m.in. awarie, które były następstwem uwolnienia w trakcie magazynowania lub transportu dowolnej substancji, która ze względu na swoje właściwości lub ilość może być niebezpieczna dla życia, zdrowia 7 ludzi lub dla środowiska, prowadząc przynajmniej do jednego ze skutków spośród rodzajów skutków, o których mowa w pkt 2 lit. a-d tj. skutki wobec osób, szkody w środowisku, szkody w mieniu oraz negatywne skutki wykraczające poza terytorium RP. Z przepisów tych w orzecznictwie sądów powszechnych wyprowadzono trafne założenie, zgodnie z którym „bezpieczeństwo publiczne” - w aspekcie odnoszącym się do prac o szczególnym charakterze - oznacza bezpośrednie zagrożenia środowiska, w tym zdrowia i/lub życia obywateli w zakresie szerszym niż populacja pracowników

danego zakładu (wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z 16 listopada 2016 r., VIII U 1018/16, LEX nr 2189081). Z powyższego wynika jednoznacznie, że niewystarczające jest wywołanie jakiegokolwiek awarii wskutek wadliwego sterowania procesem technicznym. Kierując się powyższymi założeniami, w orzecznictwie sądów powszechnych nie uznano za zakład pracy o zwiększonym lub dużym ryzyku spółdzielni mleczarskiej (wyrok Sądu Apelacyjnego w S. z 19 grudnia 2017 r., III AUa 348/17, LEX nr 2476141). Natomiast za zakład taki uznano elektrownię a w konsekwencji za pracę o szczególnym charakterze uznano pracę na stanowisku obchodowego bloku energetycznego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 25 lutego 2014 r., III AUa 851/13, LEX nr 1439156). W dalszej kolejności stwierdzić należy, że jako prace o szczególnym charakterze w rozumieniu pkt 14 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, można kwalifikować tylko takie prace, które polegają na „bezpośrednim sterowaniu”. Wykonujący je pracownik musi obsługiwać urządzenia, maszyny lub instalacje i stale kontrolować ich parametry, reagując na wszelkie odchylenia i podejmując działania korygujące, co w założeniu ma doprowadzić do niedopuszczenia do wystąpienia poważnej awarii ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego. W piśmiennictwie zwrócono także uwagę, że konieczne jest istnienie związku przyczynowego między sterowaniem procesem technicznym a możliwością spowodowania awarii (B. Gudowska, K. Ślebzak (red.), Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Emerytury pomostowe. Komentarz, [...] 2013, s. 923). Zatem konieczne jest stwierdzenie, że wykonywanie przez pracownika obowiązków przy obsłudze takich urządzeń, maszyn lub instalacji może grozić awarią techniczną.

Wskazania w tym miejscu wymaga jak już wyżej wspomniano, że art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje nabycie prawa do emerytury pomostowej dla osoby, która spośród warunków nabycia tego prawa nie spełnia tak jak ubezpieczony jednego z nich, a mianowicie nie pracuje w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze określonym w ustawie o emeryturach pomostowych po dniu 31 grudnia 2008 r. Osoba taka musi jednak mieć wypracowany staż pracy przed dniem 31 grudnia 2008 r. w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze, które za takie uznaje ustawa o emeryturach pomostowych (załączniki nr 1 i 2 do tej ustawy), **a nie ustawa o emeryturach i rentach z FUS.**

W niniejszym postępowaniu Sąd Okręgowy podziela zaś pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2008 r., sygn. II UK 133/08, opubl. LEX nr 658191 zgodnie, z którym „tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia” (por. też wyrok SN z dnia 19 maja 211 r., sygn. III UK 174/10, opubl. LEX nr 901652).

W tej sytuacji należy przyjąć, że ubezpieczony nie spełnił także przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 Ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ wykazane przez ubezpieczonego okresy pracy nie są okresami pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Natomiast warunek legitymowania się na dzień 1 stycznia 1999 r. co najmniej 15-letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych lub art. 32 i 33 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS jest warunkiem do uzyskania prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, **tj. dla osoby, która po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 Ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych.** Podkreślić należy, że ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał jako pracownik pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, a zatem nie spełnia on warunku ustalenia prawa do emerytury pomostowej z art. 4 Ustawy o emeryturach pomostowych. Nie jest też możliwe przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, skoro prace wykonywane przez

wnioskodawcę w spornych okresach, nie były ani pracami w szczególnych warunkach ani w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 Ustawy o emeryturach pomostowych.

W załączniku nr 1 i 2 do Ustawy o emeryturach pomostowych do kategorii prac w szczególnych warunkach zaliczono 40 rodzajów prac, zaś do kategorii prac w szczególnym charakterze – 24 rodzaje prac. Oznacza to istotne ograniczenie zakresu podmiotowego prawa do wcześniejszego przejścia na emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w porównaniu z regulacją zawartą w art. 32 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS lub prac wynikających z wykazu A stanowiącego załącznik do cytowanego wyżej Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. (dz. U z 1983 r. nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

Zgodność pominięcia przez ustawodawcę niektórych rodzajów prac w katalogach prac uprawniających do emerytury pomostowej z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa była przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego np. w wyroku z dnia 25.11.2010 r. K 27/09 (publ. OTK- A 2010 z. 9, poz. 109), w którym stwierdził, że nie narusza konstytucyjnej zasady równości wobec prawa pominięcie w definicji prac w szczególnych warunkach zawartej w art. 3 ust. 1 i 2 oraz 3 ustawy o emeryturach pomostowych oraz w załączniku nr 1 i 2 tej ustawy min. czynników fizycznych i chemicznych, czy pracy w warunkach narażenia na zapylenie, promieniowanie jonizujące i działanie pól elektromagnetycznych (por. też wyrok TK z dnia 3.03.2011 r., K.23/09, opubl. (...) 2011 z 2, poz. 8 czy 16.03.2010 r., K. 17/09 opubl. w OTK – A z 2010 r., z 3, poz. 21).

Podkreślić zaś należy, że przepisy przewidujące prawo do emerytur pomostowych są przepisami szczególnymi, stanowiącymi wyjątek od przepisów dotyczących prawa do emerytury powszechnej, ich wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna, podlegają one wykładni ścisłej.

W świetle wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2005 r., I UK 104/05, opubl. w (...) z (...), który Sąd Okręgowy w pełni podziela, „przepisy prawa ubezpieczenia społecznego mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Tworzą system prawa ścisłego, zamkniętego. Nie mogą być interpretowane rozszerzająco, zwłaszcza przy zastosowaniu wykładni aksjologicznej.“

Wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu w toku działalności orzeczniczej, a to oznacza, że cech pracy o szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach nie mogą posiadać inne prace, chociażby zbliżone rodzajowo, których sposób wykonania i jakość mogły obniżyć się z wiekiem. (vide min.: wyrok SA w Szczecinie z dnia 14.05.2015 r., wyrok SA w Szczecinie z dnia 23.01.2014 r., III AUa 604/13, opubl. LEX nr 1441544, III AUa 715/14, opubl. LEX nr 1843148, wyrok NSA w W. z dnia 19.12.2014 r., I OSK (...), opubl. LEX nr 1771927, wyrok SA w Białymstoku z dnia 14.05.2014 r., III AUa 1850/13, opubl. LEX nr 1463774)

Z uwagi na powyższe nie są dopuszczalne żadne odstępstwa od treści przepisów cytowanej wyżej ustawy o emeryturach pomostowych.

Wnioskodawca nie może zatem nabyć prawa do emerytury pomostowej na podstawie cytowanych wyżej przepisów.

Mając na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie Z. J., jako niezasadne, uznając tym samym prawidłowość zaskarżonej decyzji.